श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्री रङ्गनाथदिव्यमणिपादुकाभ्यां नमः

श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य
श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ताचार्यस्य कृतिषु
श्रीरङ्गनाथपादुकासहस्रे

॥ प्रभावपद्धतिः तृतीया ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्री रङ्गनाथदिव्यमणिपादुकाभ्यां नमः

॥ प्रभावपद्धतिः तृतीया ॥

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥

वन्दे तद् रङ्गनाथस्य मान्यं पादुकयोर्युगम्।
उन्नतानामवनतिः नतानां यत्र चोन्नतिः ॥ **3.1** ॥

निश्शेषमम्बरतलं यदि पत्रिका स्यात्
सप्तार्णवी यदि समेत्य मषी भवित्री।
वक्ता सहस्रवदनः पुरुषः स्वयं चेत्
लिख्येत रङ्गपतिपादुकयोः प्रभावः ॥ **3.2** ॥

वेदोपबृंहणकुतूहलिना निबद्धं
विश्वम्भराश्रुतिभवेन महर्षिणा यत्।
व्यासेन यच्च मधुसूदनपादरक्षे !
द्वे चक्षुषी त्वदनुभावमवेक्षितुं नः ॥ **3.3** ॥

प्रत्यक्षयन्ति परिशुद्धधियो यथावत्
रामायणे रघुपुरन्दरपादरक्षे !।
शश्वत् प्रपञ्चितमिदम्परयैव वृत्त्या
सङ्क्षेपविस्तरदशासु तवानुभावम् ॥ **3.4** ॥

अल्पश्रुतैरपि जनैरनुमीयसे त्वं
रङ्गेशपादु ! नियतं निगमोपगीता।

सारं तदर्थमुपबृंहयितुं प्रणीतं
    रामायणं तव महिम्नि यतः प्रमाणम् ॥ 3.5 ॥

तिष्ठन्तु श्रुतयस्ततोऽपि महितं जागर्ति तत् पादुके !
    तत्तादृक्प्रथनाय तावकगुणग्रामाय रामायणम्।
यस्यासीदरविन्दसम्भववधूमञ्जीरशिञ्जारव -
    स्पर्धादुर्धरपादबद्धफणितिर्वल्मीकजन्मा कविः ॥ 3.6 ॥

भक्तिप्रह्वपुरप्रभञ्जनजटावाटीसनीडस्फुरत्
    चूडारग्वधवासनापरिमळस्त्याने स्तुमः पादुके।
रङ्गक्षोणिभृदङ्घ्रिपद्मयुगळीपूर्णप्रपत्तेः फलं
    निश्चिन्वन्ति विपश्चितः शमधना नित्यं यदुत्तंसनम् ॥ 3.7 ॥

मातर्माधवपादुके ! तव गुणान् कः स्तोतुमस्तोकधीः
    कोटीरेषु यदर्पणप्रणयिनां सेवाक्षणे स्वर्गिणाम्।
अन्योन्यं क्षिपतामहंप्रथमिकासम्मर्दकोलाहलं
    विष्वक्सेनविहारवेत्रलतिकाकम्पश्चिराल्लुम्पति ॥ 3.8 ॥

योषिद्भूतदृषन्त्यपोढशकटस्थेमानि वैमानिक -
    स्रोतस्विन्युपलम्भनानि भसितोदञ्चत्परीक्षिन्ति च।
दूत्यादिष्वपि दुर्वचानि पदयोः कृत्यानि मत्वेव यत्
    धत्ते तत्प्रणयं तदेव चरणत्राणं वृणे रङ्गिणः ॥ 3.9 ॥

वन्दे तन्मधुकैटभारिपदयोर्मित्रं पदत्रद्वयं
    यत्तद् भक्तिभरानतेन शिरसा यत्र क्वचित् बिभ्रति।
द्वित्रब्रह्मविनाडिकावधिपदव्यत्यासशङ्काभर -
    त्रासोत्कम्पदशाविसंस्थुळधृतिस्त्रैविष्टपानां गणः ॥ 3.10 ॥

पद्माकान्तपदान्तरङ्गविभवोद्रिक्तं पदत्रं भजे
    यद् भक्त्या नमतां त्रिविष्टपसतां चूडापदेष्वर्पितम्।
नित्यापीतनखेन्दुदीधितिसुधासन्दोहमुच्चैर्वम -
    त्यन्तर्नूनममान्तमन्तिकलसच्छेषापटच्छद्मना ॥ 3.11 ॥

तद्विष्णोः परमं पदत्रयुगळं त्रय्यन्तपर्यन्तगं
    चिन्तातीतविभूतिकं वितरतु श्रेयांसि भूयांसि नः।
यद्विक्रान्तिदशासमुत्थितपदप्रस्यन्दिपाथस्विनी -
    सख्येनेव सदा नतस्य तनुते मौळौ स्थितिं शूलिनः ॥ 3.12 ॥

अम्बुन्यम्बुनिधेरनन्यगतिभिर्मीनैः कियद् गम्यते
    क्लेशेनापि कियद् व्यलङ्घि रभसोत्तुङ्गैः प्लवङ्गेश्वरैः।
विज्ञाता कियती पुनः क्षितिभृता मन्थेन गम्भीरता
    किं तैः केशवपादुकागुणमहाम्भोधेस्तटस्था वयम् ॥ 3.13 ॥

पदकमलरजोभिर्वासिते रङ्गभर्तुः
    परिचितनिगमान्ते पादुके धारयन्तः।
अविदितपरिपाकं चन्द्रमुत्तंसयन्ते
    परिणतभुवनं तत् पद्ममध्यासते वा ॥ 3.14 ॥

सकृदपि किल मूर्ध्ना शार्ङ्गिणः पादुके ! त्वां
    मनुजमनुवहन्तं देहबन्धव्यपाये।
उपचरति यथार्हं देववर्गस्त्वदीयः
    स तु नियमितभृत्यो जोषमास्ते कृतान्तः ॥ 3.15 ॥

पदसरसिजमेतत् पादुके ! रङ्गभर्तुः
    प्रतिनिधिपदवीं ते गाहते स्वेन भूम्ना।
तदिदमपरधा चेत् तिष्ठतस्तस्य नित्यं
    कथमिव विदितार्थास्त्वां भजन्ते महान्तः ॥ 3.16 ॥

श्रुतिशिरसि निगूढं कर्मणां चोदितानां
त्वदवधि विनिवेशं नाधिगन्तुं क्षमाणाम्।
परिहसति मुरारेः पादुके ! बालिशानां
पशुवधपरिशेषान् पण्डितो नामयज्ञान्॥ **3.17**॥

जनयितुमलमर्घ्यं दैत्यजित्पादरक्षे !
नमति महति देवे नाकसिन्धोर्विशीर्णाः।
मुहुरहिपतिचूडामौळिरत्नाभिघातात्
परिणतलघिमानः पाथसामूर्मयस्ते॥ **3.18**॥

पदसरसिजयोस्त्वं पादुके ! रङ्गभर्तुः
मनसि मुनिजनानां मौळिदेशे श्रुतीनाम्।
वचसि च सुकवीनां वर्तसे नित्यमेका
तदिदमवगतं ते शाश्वतं वैश्वरूप्यम्॥ **3.19**॥

परिसरविनतानां मूर्ध्नि दुर्वर्णपङ्क्तिं
परिणमयसि शौरेः पादुके ! त्वं सुवर्णम्।
कुहकजनविदूरे सत्पथे लब्धवृत्तेः
क्व नु खलु विदितस्ते कोऽप्यसौ धातुवादः॥ **3.20**॥

बलिमथनविहाराद्वर्धमानस्य विष्णोः
अखिलमतिपतद्भिर्विक्रमैरप्रमेयः।
अवधिमनधिगच्छन् पापराशिर्मदीयः
समजनि पदरक्षे ! सावधिस्त्वन्महिम्ना॥ **3.21**॥

तटभुवि यमुनायास्तस्थुषी यन्निवेशात्
वहति निगमशाखावैभवं नीपशाखा।
पदकमलमिदं तत् पादुके ! रङ्गभर्तुः
त्वयि भजति विभूतिं पश्य शाखानुशाखाम्॥ **3.22**॥

शिरसि विनिहितायां भक्तिनम्रे भवत्यां
    सपदि तनुभृतस्तामुन्नतिं प्राप्नुवन्ति।
मधुरिपुपदरक्षे ! यद्वशेनैव तेषाम्
    अनितरसुलभं तद्धाम हस्तापचेयम् ॥ **3.23** ॥

सकृदपि भुवनेऽस्मिन् शार्ङ्गिणः पादुके ! त्वाम्
    उपनिषदनुकल्पैरुत्तमाङ्गैर्दधानाः।
नरकमिव महान्तो नाकमुल्लङ्घयन्तः
    परिषदि निविशन्ते प्राक्तनानां गुरूणाम् ॥ **3.24** ॥

शमदमगुणदान्तोदन्तवैदेशिकानां
    शरणमशरणानां मादृशां माधवस्य।
पदकमलमिदं ते पादुके ! रक्ष्यमासीत्
    अनुदयनिधनानामागमानां निधानम् ॥ **3.25** ॥

परिचितपदपद्मां पादुके ! रङ्गिणस्त्वां
    त्रिभुवनमहनीयां सादरं धारयन्तः।
निजशिरसि निलीनं देवि ! मन्दारमाल्यं
    निगमपरिमळैस्ते वासयन्तीव देवाः ॥ **3.26** ॥

कनकसरिदनूपे कल्पवृक्षस्य भूष्णोः
    पदकिसलयलग्ना पादुके ! मञ्जरी त्वम्।
परिणतिमधुराणां या फलानां सवित्री
    वहसि निगमबृन्दैः सम्पदं षट्पदानाम् ॥ **3.27** ॥

परिकलयसि चेन्मां पद्मवासानिषेव्ये
    पदकमलयुगे त्वं पादुके ! रङ्गभर्तुः।
अविदितनिगमानां नूनमस्मादृशानाम्
    अघटितघटनी ते शक्तिराविष्कृता स्यात् ॥ **3.28** ॥

श्रुतिशतशिरश्चूडापीडे निपीडयितुं क्षमे
    दुरितसरितामोघानेतानमोघविसर्पिणः।
क्रमपरिणमद्वेधः श्रेणीशिखामणिघट्टना
    मसृणिततले रङ्गक्षोणीभृतो मणिपादुके॥ **3.29**॥

जगज्जननरक्षणक्षपणसङ्गिनो रङ्गिणः
    पवित्रतममाद्रिये भगवतः पदत्रद्वयम्।
शिवत्वकरणक्षमत्रिदिवसिन्धुसम्बन्धिनं
    प्रधाव्य चरणं निजं प्रणिदधाति यत्र प्रभुः॥ **3.30**॥

यदध्वरभुजां शिरः पदयुगं च रङ्गेशितुः
    दृढं घटयितुं क्षमं भवति शेषशेषित्वतः।
शिरस्त्रमिदमस्तु मे दुरितसिन्धुमुष्टिन्धयम्
    कदध्वविहतिक्षमं किमपि तत् पदत्रद्वयम्॥ **3.31**॥

समुत्क्षिपति चेतसि स्थिरनिवेशिता तावकी
    मुकुन्दमणिपादुके! मुहुरुपासनावासना।
उदर्कपरिकर्कशानुपरिपर्वणा खर्वितान्
    अनर्थशतगर्भितानमरशम्भळीविभ्रमान्॥ **3.32**॥

विगाहन्ते रङ्गक्षितिपतिपदत्रायिणि! सकृत्
    वहन्तस्त्वामन्तर्विनिहितकुचेलव्यतिकराः।
मदोद्दामस्तम्बेरमकरटनिर्यन्मधुझरी
    परीवाहप्रेङ्खद्भ्रमरमुखरामङ्गणभुवम्॥ **3.33**॥

अधिदैवतमापतत्सु कल्पेष्वधिकारं भजतां पितामहानाम्।
अभिरक्षतु रङ्गभर्तुरेषा करुणा काचन पादुकामयी नः॥ **3.34**॥

ध्रुवमिन्द्रियनागशृङ्खला वा
    निरयद्वारनिवारणार्गळा वा।

अनपायपदाधिरोहिणी वा
    मम रङ्गेशविहारपादुके ! त्वम् ॥ **3.35** ॥

शरणागतसार्थवाहशीलां
    श्रुतिसीमन्तपदप्रसाधनार्हाम्।
अधिरङ्गमुपास्महे मुरारेः
    महनीयां तपनीयपादुके ! त्वाम् ॥ **3.36** ॥

इह ये भवतीं भजन्ति भक्त्या
    कृतिनः केशवपादुके ! नियुक्ताः।
कथयाम्ब तिरोहितं तृतीयं
    नयनं त्रीणि मुखानि वा किमेषाम् ॥ **3.37** ॥

मधुवैरिपरिग्रहेषु नित्यं
    क्षमया त्वं मणिपादुके ! समेता।
तदपि क्षमसे न किं परेषां
    त्रिदशाधीश्वरशेखरे निवेशम् ॥ **3.38** ॥

द्वितयं प्रतियन्ति रङ्गभर्तुः
    कतिचित् काञ्चनपादुके ! शरण्यम्।
अभयान्वितमग्रिमं करं वा
    भवतीशेखरितं पदाम्बुजं वा ॥ **3.39** ॥

भरताश्वसनेषु पादशब्दं
    वसुधाश्रोत्रसमुद्भवो मुनीन्द्रः।
पठति त्वयि पादुके ! ततस्त्वं
    नियतं रामपदादभिन्नभूमा ॥ **3.40** ॥

मकुटेषु निविश्य दिक्पतीनां
    पदमेव प्रतिपद्य दैत्यहन्तुः।

परिरक्षसि पादुके ! पदं त्वं
    क्व नु भिद्येत गरीयसां प्रभावः ॥ 3.41 ॥

जगतामभिरक्षणे त्रयाणाम्
    अधिकारं मणिपादुके ! वहन्त्योः ।
युवयोः परिकर्मकोटिलग्नं
    चरणद्वन्द्वमवैमि रङ्गभर्तुः ॥ 3.42 ॥

पदरक्षिणि ! वत्सला निकामं
    रघुवीरस्य पदाम्बुजादपि त्वम् ।
यदसौ भरतस्त्वयांशवत्त्वात्
    न पुनस्तादृशमन्वभूद्वियोगम् ॥ 3.43 ॥

अभिगम्य मुकुन्दपादुके ! त्वाम्
    अपनीतातपवारणैः शिरोभिः ।
हरितां पतयो दुरापमन्यैः
    अनघच्छायमवाप्नुवन्ति भोगम् ॥ 3.44 ॥

अपहाय सितासितानुपायान्
    अरविन्देक्षणपादुके ! महान्तः ।
त्वदनन्यतया भजन्ति वृत्तिं
    त्वदसाधारणभोगसाभिलाषाः ॥ 3.45 ॥

प्रणमन्ति न वा विधेर्विपाकात्
    य इमे रङ्गनरेन्द्रपादुके ! त्वाम् ।
उपजातमनुत्तमाङ्गमेषाम्
    उभयेषामपि चित्रमुत्तमाङ्गम् ॥ 3.46 ॥

तव केशवपादुके ! प्रभावो
    मम दुष्कर्म च नन्वनन्तसारे ।

नियमेन तथाऽपि पश्चिमस्य
    प्रथमेनैव पराभवं प्रतीमः ॥ **3.47** ॥

अस्त्रभूषणतयैव केवलं
    विश्वमेतदखिलं बिभर्ति यः।
अक्रमेन मणिपादुके ! त्वया
    सोऽपि शेखरतयैव धार्यते ॥ **3.48** ॥

रामपादसहधर्मचारिणीं
    पादुके ! निखिलपातकच्छिदम्।
त्वामशेषजगतामधीश्वरीं
    भावयामि भरताधिदेवताम् ॥ **3.49** ॥

चूडाकपालव्यतिषङ्गदोषं
    विमोचयिष्यन्निव विष्णुपद्याः।
कृतादरः केशवपादरक्षे !
    बिभर्ति बालेन्दुविभूषणस्त्वाम् ॥ **3.50** ॥

त्वयैव नित्यं मणिपादरक्षे !
    राजन्वती सृष्टिरियं प्रजानाम्।
स्त्रीराज्यदोषप्रशमाय नूनं
    निर्दिश्यसे नाथविशेषणेन ॥ **3.51** ॥

बिभर्षि नित्यं मणिपादुके ! त्वं
    विश्वम्भरं धाम निजेन भूम्ना।
तवानुभावश्चुळकीकृतोऽयं
    भक्तैरजस्रं भवतीं दधानैः ॥ **3.52** ॥

परस्य पुंसः पदसन्निकर्षे
    तुल्याधिकारां मणिपादुके ! त्वाम्।

उत्तंसयन्ति स्वयमुत्तमाङ्गैः
    शेषासमं शेषगरुत्मदाद्याः ॥ **3.53** ॥

मुकुन्दपादाम्बुजधारिणि ! त्वां
    मोहादनुत्तंसयतां जनानाम्।
मूर्ध्नि स्थिता दुर्लिपयो भवन्ति
    प्रशस्तवर्णावळयस्तदीयाः ॥ **3.54** ॥

भूमिः श्रुतीनां भुवनस्य धात्री
    गुणैरनन्ता विपुला विभूत्या।
स्थिरा स्वयं पालयितुं क्षमा नः
    सर्वंसहा शौरिपदावनि ! त्वम् ॥ **3.55** ॥

स्थैर्यं कुलक्षोणिभृतां विधत्से
    शेषादयस्त्वां शिरसा वहन्ति।
पदप्रसूता परमस्य पुंसः
    पृथ्वी महिम्ना मणिपादुके ! त्वम् ॥ **3.56** ॥

दैत्याधिपानां बलिनां किरीटा
    निक्षेपणं ते यदि नाभ्यनन्दन्।
रङ्गेशपादावनि ! रङ्गधाम्नः
    सोपानतां प्राप्य वहन्त्यमी त्वाम् ॥ **3.57** ॥

शेषो गरुत्मान् मणिपादपीठी
    त्वं चेति पादावनि ! विश्वमान्याः।
तुल्याधिकारा यदि किन्नु सन्तः
    त्वामेव नित्यं शिरसा वहन्ति ॥ **3.58** ॥

परस्य पुंसः परमं पदं तत्
    बिभर्षि नित्यं मणिपादुके ! त्वम्।

अन्यादृशां व्योमसदां पदानि
    त्वय्यायतन्ते यदिदं न चित्रम् ॥ **3.59** ॥

पादौ मुरारेः शरणं प्रजानां
    तयोस्तदेवासि पदावनि ! त्वम् ।
शरण्यतायास्त्वमनन्यरक्षा
    सन्दृश्यसे विश्रमभूमिरेका ॥ **3.60** ॥

अन्येषु पद्माकमलासनाद्यैः
    अङ्गेषु रङ्गाधिपतेः श्रितेषु ।
पदावनि ! त्वामधिगम्य जातं
    पदं मुरारेरधिदैवतं नः ॥ **3.61** ॥

क्षणं सरोजेक्षणपादुके ! यः
    कृतादरः किङ्कुरुते भवत्याः ।
अकिञ्चनस्यापि भवन्ति शीघ्रं
    भ्रूकिङ्करास्तस्य पुरन्दराद्याः ॥ **3.62** ॥

वहन्ति ये माधवपादुके ! त्वाम्
    उह्यन्त एते दिवि निर्विघाताः ।
हंसेन नित्यं शरदभ्रभासा
    कैलासगौरेण ककुद्मता वा ॥ **3.63** ॥

रुद्रं श्रितो देवगणः स रुद्रः
    पद्मासनं सोऽपि च पद्मनाभम् ।
स त्वामनन्तो न पुनस्त्वमन्यं
    क एष पादावनि ! ते प्रभावः ॥ **3.64** ॥

परस्य धाम्नः प्रतिपादनार्हां
    वदन्ति विद्यां मणिपादुके ! त्वाम् ।

यतस्तवैवाधिगमे प्रजानां
दूरीभवत्युत्तरपूर्वमंहः ॥ **3.65** ॥

धन्या मुकुन्दस्य पदानुषङ्गात्
धनीयता येन समर्चिता त्वम्।
वासस्तदीयो मणिपादरक्षे !
लक्ष्म्याऽळकामप्यधरीकरोति ॥ **3.66** ॥

पदेन विष्णोः किमुतेतरेषां
विसृज्य सङ्गं समुपासते त्वाम्।
करोषि तान् किं त्वमपेतकामान्
कालेन पादावनि ! सत्यकामान् ॥ **3.67** ॥

अभ्यासयोगेन निगृह्यमाणैः
अन्तर्मुखैरात्मविदो मनोभिः।
मातस्त्वया गुप्तपदं प्रभावात्
अन्वेषयन्त्यागमिकं निधानम् ॥ **3.68** ॥

मूर्ध्ना दधानां मणिपादुके ! त्वाम् उत्तंसितं वा पुरुषं भवत्या।
वदन्ति केचित् वयमामनामः त्वामेव साक्षादधिदैवतं नः ॥ **3.69** ॥

मूर्ध्ना सतामधस्तात् उपरि च विष्णोः पदेन सङ्घटिताम्।
अदवीयसीं विमुक्तेः पदवीमवयन्ति पादुके ! भवतीम् ॥ **3.70** ॥

॥ इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य
श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ताचार्यस्य कृतिषु
श्रीरङ्गनाथपादुकासहस्रे प्रभावपद्धतिः तृतीया ॥

कवितार्किकसिंहाय कल्याणगुणशालिने।
श्रीमते वेङ्कटेशाय वेदान्तगुरवे नमः ॥